

BICICLETES PER L'EDUCACIO A PALMARIN

un projecte de

BICICLETAS *sin* FRONTERAS

INFORME D'ACTIVITATS. NOVEMBRE – DESEMBRE 2015

I. Introducció

De l'1 de novembre al 12 de desembre de 2015, Romà Boule i Inès Carrillo, membres de la *Fundació Bicycles sense Fronteres*, han estat a Palmarin (Senegal) portant a terme la primera fase d'implantació del projecte **Bicycles per l'Educació** que té com a objectiu entregar bicicletes als alumnes de l'Institut de Palmarin-Facao, per tal de facilitar-los l'accés i els desplaçaments diaris a classe.

Després d'una primera visita a la zona durant el febrer de 2015 i d'una segona visita el juny de 2015, es va formalitzar l'establiment d'un conveni amb la **Fundació Lluís Llach** i amb **l'Ajuntament de Palmarin**, per la realització d'accions de cooperació a la zona, destinades especialment a la millora de l'accés a l'educació.

Durant la darrera estada a Palmarin, s'han realitzat les **primeres accions** previstes en els acords de col·laboració, que es recullen en aquesta memòria.

II. Descripció del projecte i les accions realitzades

Les accions realitzades s'han estructurat en base a diferents **àmbits**:

1. **Les bicicletes i els receptors**
2. **El taller i el magatzem, el mecànic i el manteniment**
3. **Altres projectes paral·lels**

A continuació es detallen les **accions realitzades** per cada àmbit, així com les **accions futures** previstes i les **valoracions** de les tasques realitzades.

1. LES BICICLETES I ELS RECEPTORS

L'objectiu principal del projecte **Bicycles per l'Educació a Palmarin** en aquesta primera fase d'execució consisteix en dotar l'Institut de Palmarin- Faco de 850 bicicletes.

Amb les bicicletes entregades per la Fundació, els alumnes que es desplacen a peu fins l'Institut des dels pobles veïns, poden reduir la durada del trajecte diari que, en alguns casos, és de gairebé dues hores.

Per altra banda, els alumnes que viuen a les poblacions més allunyades (Djiffer) i els alumnes que tenen mobilitat reduïda -i que actualment es desplacen en transport privat (carreta o cotxe)-, amb les bicicletes de la *Fundació BsF* poden realitzar aquests trajectes sense que les seves famílies hagin d'abonar els 400-1000 CFA diaris (0,60 - 1,5 euros), que suposen una xifra elevada per la precària economia de la zona.

1.1. Les bicicletes

En aquests moments inicials d'execució del projecte, estem treballant amb tres tipus de bicicletes diferents : **a) bicicletes noves** comprades a Dakar, **b) bicicletes particulars** dels nens de la comunitat rural i **c) bicicletes de segona mà** recollides i reparades a Vilablareix i transportades fins a Palmarin.

- a) **Les bicicletes noves.** A l'espera que les bicicletes recollides per la *Fundació BsF* arribin a Palmarin a mitjans de gener de 2016 i per tal de poder començar a treballar varis aspectes del projecte, com la definició de criteris d'assignació, el seguiment dels usuaris, etc , s'ha fet una primera adquisició de 65 bicicletes noves a Dakar. Aquestes primeres bicicletes s'han identificat numèricament i s'han entregat a 65 alumnes de l'Institut de Palmarin-Facao en una cerimònia oficial el dissabte 28 de novembre.

El dilluns 30 de novembre, els 65 alumnes receptors van recollir les seves bicicletes acompanyats dels seus tutors legals, que van signar una fitxa d'acceptació de la bicicleta i es van comprometre a retornar-la a l'Institut a la finalització del curs escolar.

- b) **Les bicicletes de Palmarin.** Un petit percentatge de nens dels pobles de la comunitat rural de Palmarin tenen la seva pròpia bicicleta. En molts pocs casos les bicicletes es troben en bon estat de conservació; la majoria són bicicletes velles, heretades de germans grans o comprades de segona mà als mercats de M'bour o Dakar. L'estat d'aquestes bicicletes és bastant dolent, tant per la seva antiguitat, com per l'estat de la pista de terra que utilitzen els nens per anar a l'escola i també per la salinitat de la zona.

Des de l'arribada de la *Fundació BsF* a Palmarin (febrer 2015) s'han reparat algunes d'aquestes bicicletes, de forma aleatòria. Majoritàriament s'han reparat càmeres d'aire, s'han canviat neumàtics, s'han ajustat cadenes, s'han posat plats i pinyons nous, ... Aquestes reparacions es van fer inicialment per part d'un mecànic local i es van comprar les peces de recanvi a la ferreteria del poble. Actualment les porta a terme el mecànic de la *Fundació BsF* i només es reparen les bicicletes amb petits desperfectes i que no requereixen de peces de recanvi. Als nens que tenen bicicleta i que necessiten recanvis se'ls emplaça al gener, quan hagi arribat el material de la *Fundació BsF*.

Per a cada reparació, s'ha fet una petita fitxa del propietari de la bicicleta i s'ha identificat la bicicleta reparada amb pintura de color groc. D'aquesta manera s'ha pogut fer un seguiment de les reparacions. En total s'han reparat una vintena de bicicletes.

- c) **Les bicicletes de BsF.** A finals de novembre ha sortit del port de Barcelona un contenidor carregat amb més de 280 bicicletes provinents de les campanyes de recollida de la *Fundació BsF*. Es preveu que el contenidor arribi a Dakar a finals de desembre. Una vegada rebudes aquestes bicicletes, es muntaran a la seu de

la *Fundació BsF* a Palmarin i s'entregaran a l'Institut per tal que en faci la distribució als alumnes.

Els receptors d'aquestes bicicletes s'acordaran conjuntament amb els responsables de l'Institut, seguint els mateixos criteris que s'han definit per la primera entrega (distància, edat, condicions familiars, rendiment escolar).

1.2. Els receptors

Les bicicletes que entrega la *Fundació BsF* en aquesta primera fase del projecte, es donen a l'Institut de Palmarin-Facao, que en passa a ser el responsable i que és qui en determina la distribució entre els alumnes.

La primera entrega de bicicletes, realitzada el 28 de novembre, es va fer a un total de 65 alumnes seleccionats segons els criteris acordats per la *Comissió de seguiment* del projecte, que es va reunir el 25 de novembre a les 10 hores a l'Institut de Palmarin-Facao.

A la reunió hi van assistir representants dels professors, dels pares, dels alumnes, de l'Ajuntament de Palmarin, de la comunitat rural i de la *Fundació BsF*. Durant la reunió es van posar sobre la taula diferents propostes de criteris per definir l'assignació de les bicicletes. Finalment, es va optar per establir els següents criteris :

- **Distància**
- **Edat**
- **Rendiment escolar**
- **Entorn social i familiar**

L'aplicació d'aquests criteris es fa segons una ponderació en que la distància representa el 50 %, l'edat el 20%, el rendiment escolar el 20% i l'entorn social i familiar el 10%.

Una vegada aplicats aquests criteris, el resultat va ser el següent :

Llistat de beneficiaris entrega 28/11/2015

Nº	Nom	Cognom	Curs	Població	Edat	Gènere
1	FATOU KINE	DIOP	6A	Diakhanor	13	D
2	FATY	BÂ	6A	Diakhanor	14	D
3	MOUHAMET	CISSE	6A	Djifer	11	H
4	JEOVANIA	DACOSTA	6A	Diakhanor	14	D
5	ISMAÏLA	DIARRA	6A	Djifer	14	H
6	ELEONORE EMMA	FAYE	6A	Diakhanor	11	D
7	ANNIE PASCALINE	NDONG	6A	Diakhanor	13	D
8	PROSPERE ETIENNE	NDYAYE	6A	Diakhanor	12	H
9	MARIE GEORGETTE	SARR	6A	Diakhanor	12	D
10	MAÏMOUNA	THIARE	6A	Diakhanor	12	D

11	ANNE MARIE BERNADETTE	NGOM	6A	Diakhanor	12	D
12	BOUBACAR	DIAO	6B	Djifer	12	H
13	MAURICE	DIENE	6B	Diakhanor	13	H
14	ABDOU CODOU	DIOME	6B	Diakhanor	14	H
15	EL GORGUI	FAYE	6B	Diakhanor	12	H
16	SEBASTIEN PASCAL	FAYE	6B	Diakhanor	14	H
17	LEOPOLD ALPHONSE	NDYAYE	6B	Diakhanor	13	H
18	FRANÇOIS JAQUES	SARR	6B	Diakhanor	14	H
19	ALPHONSE REOBERT SALIOU	NDYAYE	6B	Diakhanor	13	H
20	CHEIKH TIDIANE	NDYAYE	6B	Diakhanor	15	H
21	SOPHIE	NDYAYE	6B	Diakhanor	12	D
22	ANGELIQUE NANCY	SARR	6B	Diakhanor	12	D
23	JOSEPHINE NDIAYE	SARR	6B	Diakhanor	14	H
24	PHILIPPE GERMAIN M	SARR	6B	Diakhanor	15	H
25	IBRAHIMA	TOURE	6B	Diakhanor	13	H
26	YAKHYA	SECK	6B	Ngallou	?	H
27	DIEYNABA	BÂ	5A	Diakhanor	13	D
28	BAYE CHEIKH	DIOP	5A	Djifer	14	H
29	MALIAME	DIOUF	5A	Diakhanor	13	H
30	NDEYE	DIOUF	5A	Diakhanor	13	D
31	MOUHAMED	KEITA	5A	Djifer	12	H
32	MOUSTAPHA	KEITA	5A	Djifer	12	H
33	SERIGNE	NDYAYE	5A	Djifer	12	H
34	SOPHIE MBATE	DIOUF	5B	Diakhanor	14	D
35	CHEIKH	FAYE	5B	Diakhanor	14	H
36	JEAN PIERRE ALPHONSE	FAYE	5B	Diakhanor	15	H
37	RUTH TENING N	BADUHU	4A	Diakhanor	13	D
38	JULIENNE MARIE F	SARR	4A	Diakhanor	15	D
39	THERESE VIRGINIE	SARR	4A	Diakhanor	15	D
40	GABRIELA	DIOUF	4B	Diakhanor	14	D
41	IBRAHIMA	SARR	4B	Ngallou	15	H
42	SAMBA	CISSE	4C	Diakhanor	16	H
43	JEANNE DABA	DIOKH	4C	Diakhanor	16	D
44	JOSEPH MALE	SARR	3A	Diakhanor	16	H
45	MARIE PIERRE	DIOUF	3B	Diakhanor	18	D
46	LEONTINE NDIAYE	SARR	3B	Diakhanor	18	D
47	CHEIKH	ASSEF	3C	Diakhanor	16	H
48	MANSOUR	SY	3C	Djifer	13	H
49	HENRIETTE FATOU	DIOUF	3C	Diakhanor	17	D
50	ANNE MAIRE SADIO	NDONG	3C	Diakhanor	15	D
51	AWA	DIABATE	2L	Ngallou	17	D
52	ABLAYE	DIOUF	2L	Diakhanor	18	H
53	MARIE SANE	DIOUF	2L	Diakhanor	18	D
54	NDEYE AMI	GUEYE	2L	Diakhanor	17	D
55	ANNA CLEMENCE	SARR	2L	Diakhanor	17	D

56	FATOU	SATHIE	2L	Diakhanor	15	D
57	SOPHIE BEATRICE	CAMARA	2S	Diakhanor	16	D
58	ANTONIA COUMBA	CISSE	1L'1	Diakhanor	21	D
59	MOÏSE MOUSSA	SARR	1L'2	Diakhanor	21	H
60	ANNE MARIE NDEO	DIOUF	TL1	Diakhanor	17	D
61	MARIE DE FATIMA ABY	DIOUF	TL1	Diakhanor	23	D
62	SAM GUILAYE	DIOUF	TL1	Diakhanor	20	H
63	ANGELIQUE HADIOM	SARR	TL1	Diakhanor	21	D
64	MARCEL SONGO	SARR	TL1	Diakhanor	20	H
65	IBRAHIMA	FAYE	TL2	Diakhanor	23	H

La llista inicial es va modificar en detectar-se, per part de l'Institut, de dos casos de nens que, tot i estar empadronats als pobles més allunyats, vivien al costat de l'Institut, a la casa d'uns familiars. Se'ls va emplaçar a retornar amb les seves famílies o a tornar la bicicleta. En els dos casos (bicicletes 8 i 48), els nens han tornat les bicis, ja que prefereixen seguir amb els parents a qui ajuden en diferents tasques (camp, ventes,...) quan surten de l'escola.

Així, s'han assignat bicicletes a un total de **32 noies** i de **33 nois**, d'edats compreses entre els 11 i els 23 anys, de tots els cursos i majoritàriament de les poblacions de Diakhanor (54) i Djiffer (8), a més de 3 alumnes de Ngallou, per motius d'entorn social i problemes físics.

RESUM PUNT 1:

Accions realitzades

- Definició dels criteris d'assignació de les bicicletes
- Compra i entrega de 65 bicicletes noves
- Reparació de bicicletes de nens d'Ngalou i Ngonoumane

Accions pendents

- Constituir formalment la *Comissió de seguiment* del projecte
- Revisar i validar la idoneïtat dels criteris d'assignació per les properes assignacions
- Definir un sistema de seguiment de l'ús i estat de les bicicletes
- Crear un registre de reparacions (dossier)
- Fer tallers per aprendre a anar en bicicleta
- Entregar més bicicletes a l'Institut

Valoracions i/o aspectes a tenir en compte

- **Les bicicletes a Palmarin funcionen millor sense canvis**, ja que és tot planer i es facilita el manteniment. A més, els nens no saben utilitzar correctament els canvis de marxa i sovint els trenquen.
 - Alguns dels beneficiaris de les bicicletes han tingut dificultats per començar-les a utilitzar, especialment les nenes. Cal fer **classes per aprendre a anar amb bicicleta**, per tal d'evitar que es cansin o que es facin mal.
-

2. EL MECÀNIC, EL TALLER I LA XARXA DE MANTENIMENT DE LES BICICLETES

El mal estat de la pista que uneix els diferents pobles de la Comunitat rural de Palmarin, juntament amb la climatologia de la zona -molt salobre i amb molta pols provinent del vent de l'est o armatàn-, sumat al fet que els nens de la zona no estan habituats a fer servir correctament les bicicletes, en dificulten el manteniment i s'evidencia un desgast de les bicicletes en poc temps.

Així doncs, per garantir-ne el bon funcionament durant el major temps possible, cal fer-ne un manteniment continuat. Aquesta tasca és difícilment assumida pels alumnes, per què no tenen coneixement de mecànica de bicicletes i tampoc les eines necessàries, i també pels pares, ja que en la majoria dels casos no disposen de diners suficients per comprar els recanvis necessaris i pagar la feina del mecànic.

Per aquest motiu, el projecte ***Bicicletes per l'Educació*** requereix de la **creació d'un taller de bicicletes i de la contractació d'un mecànic**, de manera que es garanteixi el manteniment de les bicicletes entregades a llarg termini.

2.1. El mecànic

Després d'unes primeres proves amb mecànics de la zona i una vegada comprovat que no són especialistes en la mecànica de les bicicletes, hem optat per disposar d'un mecànic propi, que sigui el responsable de fer el manteniment i les reparacions de les bicicletes dels alumnes de l'Institut. La persona seleccionada, després de varies opcions, ha estat l'Omar Ndene, de 21 anys i amb formació de mecànic de motos i amb coneixements previs sobre bicicletes.

Per tal de garantir que les reparacions es fan correctament, l'Omar ha estat fent formació durant 15 dies en un taller de la ciutat veïna de Joal, on hi ha un mecànic especialista en bicicletes.

2.2. El taller i el magatzem de bicicletes

A part de disposar d'un mecànic, ha calgut posar en marxa un taller on fer les reparacions, desmar el material i guardar les bicicletes mentre no es poden reparar.

Inicialment, es va preveure construir aquest taller dins l'espai de l'Institut, però en paral·lel a la recerca d'un espai on poder guardar les bicicletes que arribin amb els contenidors, es va trobar un terreny amb una petita construcció.

En aquest terreny s'ha condicionat una zona a l'aire lliure que servirà com a magatzem per a les bicicletes provinents d'Espanya. Per deixar-lo a punt només ha calgut millorar el tancament amb una estructura de palla per evitar que es pugui accedir des de fora i, especialment, per limitar la vista a l'interior, ja que és preferible que les bicicletes no estiguin molt a la vista. A més, s'ha instal·lat una porta nova que dóna accés directe a la zona del taller.

El taller s'ha posat en marxa en la construcció existent (garatge) i també s'ha instal·lat una porta nova per tal de poder tancar el material de recanvi, les eines i les bicicletes en reparació.

2.3. La xarxa de manteniment de les bicicletes

Amb la posada en marxa del taller i la contractació del mecànic es podran garantir les reparacions de les bicicletes al llarg del temps.

No obstant, després de les primeres observacions sobre el terreny, s'han pogut constatar que hi ha petites reparacions de manteniment, que es poden fer sense necessitat de passar pel taller, però que fan plantejar noves accions a curt termini. Per exemple, posar aire a les rodes, ajustar els seients o fins i tot reparar una punxada, són petites accions que es poden fer sense haver de desplaçar-se a Ngallou, on hi ha el taller de la Fundació.

Per aquest motiu, a part de detectar com a molt necessaris els cursos i tallers de formació bàsica en reparació de bicicletes per als alumnes, també hem detectat la necessitat d'establir una **xarxa de manteniment de les bicicletes**, amb varis punts al llarg de la pista, des de Djifer fins a Ngallou.

Aquests punts, que hem anomenat inicialment com a **Punts amics de les bicicletes (Point ami de vélo)**, estaran ubicats en petits tallers de mecànics, soldadors o fusters que es troben al llarg de la pista. De moment, ja hi ha un primer punt a Ngonoumane, al taller de soldadura de l'Abdulaye, que es va oferir voluntàriament a fer les petites reparacions i un segon punt a Djifer, en un taller mecànic.

Cada punt de la xarxa estarà dotat amb una manxa per posar aire a les bicicletes i d'un joc de claus i eines per fer petits ajustaments. Els treballs els faran els responsables dels tallers de manera gratuïta, com a contribució a la comunitat. Els punts amics han d'estar identificats amb algun tipus de senyal o rètol, de manera que els nens sàpiguin que hi poden recórrer sense necessitat de pagar cap despesa.

D'altra banda, també hem detectat la possibilitat que les bicicletes s'espantin lluny de l'Institut i del taller de la Fundació i per tant, caldrà establir un sistema de recollida de les bicicletes, que es podria fer de manera senzilla utilitzant una carreta que fes la recollida de manera periòdica.

RESUM PUNT 2:

Accions realitzades

- Contractació i formació d'un mecànic
- Creació d'un taller de reparació de bicicletes

Accions pendents

- Creació d'un taller de reparació de bicicletes a l'Institut Palmarin-Facao
- Establiment d'una xarxa de punts amics de les bicicletes
- Establiment d'un sistema de recollida de bicicletes espantades

Valoracions i/o aspectes a tenir en compte

- Els nens de Palmarin tenen poc coneixement de la mecànica de les bicicletes, per això és important poder fer algun petit **curs o taller de reparacions** bàsiques, de manera que guanyen en autosuficiència.
 - El volum de feina que es preveu que hi hagi quan arribin totes les bicicletes previstes en el marc del projecte, fa necessari plantejar l'opció de **contractar un segon mecànic**.
-

3. ALTRES PROJECTES/PROPOSTES PARAL·LELES

A més dels dos aspectes detallats en els punts anteriors, durant l'estada a Palmarin han anat sorgint diferents temes, que caldrà valorar i treballar en properes estades a la zona.

♣ **Adequació d'un aparcament de bicicletes a l'Institut**

L'elevat volum de bicicletes que es preveu que hi hagi en breu a l'Institut, fa que sigui necessari considerar l'opció d'adequar un espai per poder-les estacionar mentre els alumnes són a classe.

Des de la direcció de l'Institut han posat a disposició de la Fundació uns terrenys a l'interior del recinte, que es poden adequar per aquest ús i on, a més, s'hi pot fer el taller de reparacions.

♣ **Entrega de bicicletes a altres col·lectius i entitats (Fundació Lluís Llach, Ajuntament, Reserva natural, professors, comunitat de dones, Escola de discapacitats, ...)**

Durant l'estada a Palmarin, han estat nombrosos els col·lectius i les persones que han demanat a la *Fundació BsF* que els entregués una bicicleta per facilitar-los els desplaçaments.

La veritat és que el parc de vehicles de la zona és molt limitat i que les bicicletes poden fer un molt bon servei a alguns col·lectius. Per això cal valorar la possibilitat d'establir uns criteris i de fer diferents entregues a aquests col·lectius.

Per ara, ja s'han donat dues bicicletes a l'Ajuntament de Palmarin, en agraïment a les gestions fetes en relació a l'enviament de les bicicletes des de Dakar.

♣ **Entrega de bicicletes per les escoles de primària**

A més dels alumnes de l'Institut, hi ha un elevat nombre de nens i nenes de 6 a 12 anys que es desplacen diàriament des d'Ngallou i Dikhanor fins a Ngonoumane, on hi ha les dues escoles de primària que millor funcionen de la zona. Es tracta d'una escola pública i de l'escola privada (Sant Martin), amb uns 200 alumnes a cada una. Els quilòmetres que recorren aquests nens van dels 2 al 5 quilòmetres diaris i en horaris que van de les 6 del matí a les 6 de la tarda.

És interessant per aquests nens establir un acord amb les escoles i poder entregar bicicletes als seus alumnes. En aquest cas, cal estar atents a temes de seguretat vial, ja que són nens més petits i que caldria que es desplaçessin en grups compactes, per fer-se més visibles al pas dels vehicles.

♣ **Renting de bicicletes pels establiments turístics i pels eco-guies**

Alguns dels allotjaments turístics de la zona i els eco-guies de la Reserva Natural han disposat, en algun moment, de bicicletes per als seus clients. Segons ens han comentat, actualment aquestes bicicletes estan espatllades i no es poden fer servir.

Per això és interessant plantejar la possibilitat d'oferir el servei de reparacions de bicicletes i fins i tot un sistema de renting a aquests establiments, de manera que es puguin generar uns ingressos que permetin mantenir, a la llarga, part del salari del mecànic o cobrir alguna altra de les despeses del projecte.

♣ **Recepció de visitants, voluntaris i col·laboradors**

El projecte ***Bicicletes per l'Educació*** és molt atractiu, especialment si el coneixes de primera mà. Així ens ho han fet saber la Marien de Mamut Sierra Nevada, que va estar amb nosaltres des del 21 fins al 28 de novembre, i el grup de 15 persones de Verges que van estar a la zona durant una setmana i que han experimentat de primera mà el que és formar part del projecte in situ.

D'altra banda, hi ha un elevat volum de feina a fer, tant pel que fa a les reparacions, als cursos, a l'adequació del pàrquing i dels tallers, al seguiment de les bicicletes i dels seus usuaris,... que pot ser molt atractiu per a les persones que tenen ganes de donar un cop de mà.

Per això, establir un sistema de visites i voluntariat pot ser una manera molt eficaç tant per donar a conèixer el projecte com per avançar en els projectes en curs.

Palmarin, 12 de desembre de 2015

Recull fotogràfic

Acte d'entrega de les bicicletes a l'Ajuntament de Palmarin (14 de novembre de 2015)

Reunió de la Comissió de seguiment del projecte per definir els criteris d'assignació (25 de novembre de 2015)

La Marien i la Inès pintant el rètol del taller

En Romà posant a punt les bicicletes noves amb el director de l'Institut

Les bicicletes noves entregades per la Fundació BsF

Les bicicletes de Palmaqrin arreglades per la Fundació BsF

Els primers receptors provant les seves bicicletes noves

Alumnes de l'Institut que hauran d'esperar a les noves entregues observant els seus companys (els dos de la dreta són en Hama i en François i han col·laborat en les tasques de la Fundació)

Reunió de treball amb en Mady de la Fundació Lluís Llach i la Marien de Mamut Sierra Nevada

L'Omar Ndene, el mecànic de la Fundació BsF

El baobab al costat del magatzem de bicicletes

Descobrint amb bicicleta la Reserva Natural de Palmarin